

SEDEROVÁ SLAVNOST - HOD BERÁNKA

KŘESŤANSKÁ PESACHOVÁ HAGADA

PRO SEDEROVOU SLAVNOST PŘIPRAVIL MICHAL ŠOUREK

(VERZE 2018)

SEDEROVÁ SLAVNOST - PŘÍPRAVA A PRAKTICKÉ TIPY

- o Než budete sederovou slavnost sami organizovat, je dobré ji absolvovat v roli účastníka.
- o Z organizačně technických důvodů je dobré, aby se účastníci na slavnost **předem závazně přihlásili**. Na pokrytí nákladů můžete vybírat **příspěvek**.
- o Sestavte **tým** lidí, kteří budou slavnost připravovat. Rozdělte mezi členy týmu úkoly (příprava stolů, výzdoba, příprava jídla, finance, úklid po slavnosti, atd.).
- o **Přečtěte si** dopředu pozorně celý program. Udělejte si do textu poznámky. Svobodně se rozhodněte, které volitelné části použijete, které vynecháte, zkrátíte nebo pozměníte. Plánujte střízlivě, spíše zkracujte (zvláště pokud vedete seder poprvé).
- o Většinu textu z hagady čte „předsedající“, který účastníky celou slavností provází.
- o Vyberte **biblické texty**, které budete číst. O čtení můžete požádat různé účastníky. Texty nakopírujte (čtenáři se nezdržují hledáním a Bible nepřijdou na stole plném jídla k újmě) a předem rozdělte čtenářům.
- o Vyberte **písně** - pokud budete zpívat. Nové písně se naučte předem, aspoň se skupinou lidí (využijte i čas před začátkem slavnosti, kdy už je řada lidí na místě). Zpívat můžete jak tradiční sederové (např. Dajejnu), tak jiné vhodné písně.
- o Připravte pro každého účastníka kopii **programu** sederové slavnosti s texty ke společnému čtení (pokud je použijete) a písněmi, případně s povídkám o sederu. Program připravte na stoly (třeba pod talíře) nebo rozdejte na začátku večera.
- o Texty písní a texty ke společnému čtení můžete také **promítat** dataprojektorem. Stejně tak třeba názvy jednotlivých částí sederu, obrázky, apod. V tomto případě není nutné mít tištěný program.
- o Slova **požehnání** (před pitím, jedením) může říkat předsedající nebo je mohou recitovat všichni společně (v tom případě je potřeba je napsat do programu nebo promítat). Jídlo a pohár držíme při požehnání povzednuté v pravé ruce.
- o Připravte **společný stůl** pro všechny, nebo (pokud je to vhodnější) několik samostatných stolů (každý pro cca 10-15 lidí), pokud možno tak, aby většina účastníků viděla na předsedajícího.
- o Místa u stolu můžete označit **jmenovkami**. Je to milé a ušetříte lidem řadu rozpaků (zvláště ve větší skupině nebo tam, kde se neznají). Vyměnit místa si ale samozřejmě mohou.
- o Necháte-li děti **hledat kvas**, schovejte ho na nápadných místech, aby byl snadno k nalezení.
- o Připravte svícen se **dvěma svíčkami** a **sirky** (máte-li více stolů, na každý stůl). Určete ženu, která bude číst slovo požehnání a zapálí svíce. Vysvětlete jí její úkol a dejte jí text, který má číst.
- o Ve větší skupině je dobré určit „**čišníky**“, lidi, kteří budou u stolu pomáhat s naléváním a servírováním, přinesou jídlo z kuchyně, odnesou použité nádoby, budou asistovat při umývání rukou. Vysvětlete jim předem, co a jak mají dělat.
- o Nachystejte **umyvadla** s vodou a **ručníky** (jedno umyvadlo pro cca 10-15 lidí, aby se umývání zbytečně neprotahovalo). Umyvadla (lavor, mísa s vodou) nenalévejte plná, lépe se s nimi manipuluje a je menší riziko, že se někdo poleje.
- o Připravte bílý plátěný **ubrousek na afikoman** a maco toš (ubrousek na tři macesy). Tradiční maco toš (můžete si ho ušít) je kulatý nebo čtyřhranný ubrousek, sešitý tak, že tvoří kapsu se třemi odděleními uvnitř. Můžete ale použít i obyčejný bílý plátěný ubrousek a macesy položit na zvláštní talíř.
- o Vyberte **dítě** nebo děti, které budou číst čtyři sederové otázky. Připravte pro ně text s velkými písmeny, nechejte je přečíst si text předem.
- o Připravte **odměnu** (sladkost) pro toho, kdo najde afikoman. Pokud máte více stolů i dětí, můžete schovat afikoman z každého ze stolů zvlášť. Za hledání odměňte všechny děti, i ty, které nic nenašly.
- o **Macesy** můžete koupit nebo si upéct vlastní (není to složité). Důležité je mít 3 macesy (v maco toš), které se používají v první části sederu (v případě více stolů na každém z nich). Ve větší skupině je potřeba mít macesů pro jistotu více, připravte je na zvláštní talíř.

- o **Sederový talíř:** jednotlivé ingredience dáme do misek nebo na talířky, narovnáme na kulatý podnos a položíme doprostřed stolu, popř. narovnáme přímo na stůl (třeba na kulatý papír s popiskami, připomínající originální sederový talíř). Na velkém stole (např. pro 30 lidí) je z praktických důvodů lepší mít „sederový talíř“ na dvou či třech místech. Misky či talířky ale můžete narovnat přímo na stůl i bez „sederového talíře“.
- o Je dobré, aby předsedající před sebou měl zvláštní sederový talíř se všemi součástmi (včetně tří macesů, aby mohl během výkladu ukazovat jednotlivé potraviny a co se s nimi má dělat.
- o Stůl **prostřete předem** - než začnou chodit hosté. Zkontrolujte, že je tam všechno potřebné nádobí, příbory a prostírání. Připravte na stoly víno, vinný mošt (nebo jiný nápoj) a vodu. Potraviny (sederový talíř) můžete přinést těsně před začátkem slavnosti.
- o Jako **hlavní jídlo** (šulchan orech) se nám osvědčila pečená kuřecí stehna s bramborem či rýží a se zeleninovým salátem (salát, okurky, mrkev, rajčata, ...). Samozřejmě můžete podávat také polévku a po jídle dezert. Hlavní chod nosíme na stůl těsně před podáváním, aby jídlo zůstalo teplé (nejlépe na mísách, aby si každý mohl naložit, kolik sní). Charoset můžete připravit ve větším množství a použít i jako přílohu či ovocný dezert po jídle.
- o Během jídla můžete dojíst také vše ze sederového talíře - s výjimkou ukrytého afikomanu. Na pití při jídle nabídněte vodu. Pít je možné samozřejmě i víno, které je na stole, nezapomeňte ale nechat si dost vína na dva přípitky po jídle, na konci sederu.
- o Pro první část večera (na obřadní potraviny) stačí **dezertní talíř**. Na hlavní jídlo je lepší prostřít velký **jídelní talíř**. Ten je možné připravit předem (pod dezertní talíř). Dezertní talíř z první části večera lze během jídla použít na odkládání skořápek, kostí, atd.
- o Po hlavním jídle, než budete pokračovat s jedením afikomanu a přípitky, uklid'te ze stolů vše, co na nich nemusí být (špinavé nádoby, zbytky jídla, apod.).
- o Eliášův pohár umístěte na stůl na začátku sederu. Pokud máte více stolů, stačí pohár na stole předsedajícího.
- o Pamatujte na **slavnostní výzdobu** (květiny na stole, barevné ubrousky, apod.). Dekorace vůbec nemusí být velká a drahá, ale patří ke slavnosti a pomáhá vytvářet slavnostní atmosféru.
- o **Začněte** slavnost ve stanovenou dobu, bez zpoždění. Slavnost trvá ve standardní podobě přibližně tři až tři a půl hodiny. Délka závisí také na tom, kolik písní zpíváte, kolik biblických textů čtete, jak dlouho trvá hlavní jídlo (počítáme cca 40 minut), atd. Při plánování pamatujte na to, že program se snadno a spíše protahuje, než naopak.
- o V menší skupině může ten, kdo slavnost vede, **při výkladu** sedět, ve větší skupině nebo tam, kde je více stolů, je lepší, když stojí (připravte řečnický pultík). Mezi povídáním (na jídlo a podobně) si může sednout.
- o Mluvte **zřetelně a nahlas**, ve větší skupině použijte mikrofon. Je důležité, aby všichni dobře slyšeli a mohli sledovat, co a jak mají dělat. Je-li to potřeba (pokud se lidé baví příliš nahlas nebo na důležitých místech), požádejte je, aby se ztišili. Při výkladu ukazujte a předvádějte, o čem mluvíte (naklonit doleva, pozvednout pohár, ...).
- o Na konci slavnosti nezapomeňte **poděkovat** všem, kdo spolupracovali na přípravě. Zvláštní dík patří samozřejmě těm, kdo připravovali jídlo - šulchan orech.
- o Některé další tipy najdete přímo v textu.
- o Text manuálu je barevně rozlišený následujícím způsobem:
 - Černá: text, který čte předsedající (ev. v textu označený čtenář)
 - Červená: vysvětlivky a organizační poznámky
 - Modrá: texty z Bible (čte předsedající nebo určení čtenáři)
 - Zelená: slova požehnání (čte předsedající nebo všichni účastníci společně)
- o Společně s tímto manuálem (určeným pro předsedajícího), můžete použít a nakopírovat brožuru s programem sederového večera, určenou pro všechny účastníky slavnosti.
- o Tato hagada vznikla jako manuál pro slavení sederové slavnosti mezi křesťany. Tradiční hagadový text je podle mesiánských hagad doplněn novozákonními texty a vysvětlivkami tak, že ukazuje k Ježíši Kristu, zaslíbenému Mesiáši a velikonočnímu Beránkovi, obětovanému na kříži za hříchy světa, pro naši spásu.

SEDEROVÁ SLAVNOST - HOD BERÁNKA

KŘESŤANSKÁ PESACHOVÁ HAGADA

PŘIVÍTÁNÍ

[Přivítejte všechny přítomné na sederové slavnosti.]

Milí přátelé, srdečně vás vítám na pesachovém sederu.

Jsem rád, že jste přijali pozvání, přišli a že spolu budeme moci slavit hod beránka, slavnost vysvobození z otroctví.

ÚVODNÍ SLOVO

Podle Božího příkazu, aby oslavili, připomenuli si a zpřítomnili vysvobození z otroctví v Egyptě, slaví Židé každoročně svátky Pesach (překročení), nazývané také svátky nekvašených chlebů (chag hamacot), svátky vysvobození (chag hacherut či zman cherutejnu) nebo svátky jara (chag haaviv). První den svátků Pesach, 14. dne měsíce nisanu, se koná slavnostní sederová večeře.

Hebrejské slovo „seder“ znamená řád, pořádek. Sederová slavnost má pevně dané součásti a svůj předepsaný pořad, scénář. Je popsán v knihách nazvaných hagada šel pesach, česky: vyprávění o pesachu, sepsaných pro seder. Podle hagady dnes budeme postupovat i my.

Protože jako křesťané jsme vírou v Krista naroubováni na ušlechtilou olivu Izraele (Římanům 11,13-18), je příběh o vysvobození z otroctví i naším příběhem a díky sederu do něj můžeme vstoupit i my.

Sederová slavnost pro nás má zvláštní význam také proto, že hod beránka se svými učedníky slavil i Ježíš. Evangelista Lukáš o tom píše (Lukáš 22,7-16):

Nastal den nekvašených chlebů, kdy měl být zabit velikonoční beránek. Ježíš poslal Petra a Jakuba a řekl jim: „Jděte a připravte nám beránka, abychom slavili velikonoční večeři.“

Oni mu řekli: „Kde chceš, abychom ji připravili?“ Řekl jim: „Když vejdete do města, potkáte člověka, který nese džbán vody. Jděte za ním do domu, do něhož vejde, a řekněte hospodáři: ‘Mistr ti vzkazuje: Kde je světnice, v níž bych jedl se svými učedníky velikonočního beránka?’ A on vám ukáže upravenou velkou horní místnost; tam připravte večeři.“ Odešli a našli všechno, jak jim řekl, a připravili velikonočního beránka.

Když nastala hodina, usedl ke stolu a apoštolové s ním. Řekl jim: „Velice jsem toužil jísti s vámi tohoto beránka, dříve, než budu trpět. Neboť vám pravím, že ho již nebudu jíst, dokud vše nedojde naplnění v království Božím.“

Právě při sederové večeři, při svém posledním stolování s učedníky večer před svou smrtí, jim Ježíš přikázal slavit hod chleba a vína, svatou večeři Páně. Slavil s učedníky hod beránka a následující den sám zemřel jako Boží Beránek, aby nás vysvobodil z otroctví hříchu.

Seder obsahuje mnoho symbolických prvků, které ukazují k Ježíši, jeho dílu i smrti. Pomáhá nám lépe porozumět smyslu a tajemství oběti velikonočního Beránka Ježíše, i tajemství a hloubce večeře Páně. I to si dnes budeme připomínat.

[Uved'te ev. další důvody, třeba osobní, proč slavíte seder.]

CELÝ ČLOVĚK: ROZUM I SMYSLY, SLOVA I ČINY

Při sederu se o vysvobození z Egypta nejenom vypráví a povídá. Ke slavnosti patří i jídlo, které tiší hlad a přispívá k příjemné atmosféře, ale má i svůj zvláštní obrazný a symbolický význam. Ke slavnosti patří také pití a patří k ní i různé symbolické úkony. To vše připomíná, že Boží spása se týká celého člověka - jeho slov i činů, rozumu i smyslů, pocitů i třeba chutí, jeho těla i duše.

Provedu vás dnešním večerem, postupně vám představím jednotlivé součásti sederové slavnosti a vysvětlím, co znamenají. Objasním, co budeme jíst a pít a jaký to má význam, objasním vám úkony, které budeme dělat. A srdečně vás zvu, abyste se toho všeho naplno účastnili.

PŘEDSTAVENÍ SEDEROVÉHO TALÍŘE A POUČENÍ O VÍNĚ

[První představení sederového talíře; nemusí být dlouhé, protože vše znovu podrobněji vysvětlíme v průběhu slavnosti. Stačí vyjmenovat jednotlivé součásti.]

Zvláštní význam má při hodě beránka sederový talíř (kra'a), zvláštní talíř s několika různými poživatinami. Všechno, co na něm najdeme, má symbolický význam.

[Při výkladu zvedjte jednotlivé věci.]

Maces (maca) je nekvašený chleba, připravený z dobré pšeničné mouky, vody a oleje. Nekvašený proto, že Izraelité utíkající z Egypta neměli čas nechat ho vykynout (*Exodus 29,7; Deuteronomium 16,3*).

Pečená **jehněčí kost** (zro'a) je připomínkou prvního velikonočního beránka, jehož krví natřeli Izraelité veřeje svých dveří, je také připomínkou obětí v chrámu.

Hořké byliny (maror) symbolizují hořkost a bolest otroctví. Obvykle se používá křen. Strouhá ho muž, který má při strouhání prolévat slzy - a tím vykompenzovat slzy prolité jeho ženou během roku.

Zelená zelenina (karpas), zopové větvičky, které Izraelité použili k natření veřejí krví velikonočního beránka. Obvykle se používá petržel či salát (*Exodus 12,22a*).

Charoset (charoset), hnědá kaše z jablek, oříšků, skořice a vína připomíná hlínu, ze které Izraelci museli vyrábět cihly pro faraóna (*Exodus 1,14*).

Vařené **vajíčko** (bejca) symbolizuje chrám a sváteční oběti v chrámu a je také symbolem života. Nabízelo se v chrámu během svátků paschy, letnic a svátku stánků (*Deuteronomium 16,16*).

Slaná voda (me melach) symbolizuje slzy prvního velikonočního beránka a také slzy prolité izraelskými otroky. Připomíná rovněž křest Izraele v Rudém moři (*Exodus 14,22*).

Tóra prikazuje o sederu pouze beránka, macesy a hořké byliny. Ostatní jídlo je ale součástí paschalní tradice po celá staletí.

Během slavnosti si **čtyřikrát připijeme**, dva sederové poháry se pijí před jídlem a dva po jídle.

Pije se víno (jajin), symbolizující radost a štěstí: „Dáváš víno, které rozradostní srdce člověka,“ říká žalmista (*Žalm 104,15*). Poháry naléváme plné a pijeme je do dna na znamení celistvosti a úplnosti své radosti.

Stejně Písmo, které velebí dobrý dar vína, ovšem také říká, že opilci jsou nerozumní hlupáci (*Efezským 5,17-18*). Víno si proto můžete ředit vodou, jak to bylo v biblické době zvykem, nebo můžete použít vinný mošt, který máte na stolech.

Každý ze **čtyř pohárů** symbolizuje jednu součást vysvobození, jak o něm mluví kniha Exodus (*Exodus 6,6-7*): „Vyvedu vás z egyptské roboty, vysvobodím vás z vašeho otroctví, vykoupím vás vztaženou paží a velkými soudy, vezmu vás za lid a budu vám Bohem.“ Podle rabínského výkladu:

„Vyvedu vás z egyptské roboty“ označuje první přípitek, pohár posvěcení. „Vysvobodím vás z vašeho otroctví“ označuje druhý přípitek, pohár soudu. „Vykoupím vás vztaženou paží a velkými soudy“ označuje třetí přípitek, pohár vykopení. „Vezmu vás za lid a budu vám Bohem“ označuje čtvrtý přípitek, pohár chvály a žehnání.

Tradiční seder má čtrnáct součástí: 1) kadeš - posvěcení večera, první přípitek; 2) urchac - mytí rukou; 3) karpas - jedení zeleniny, 4) jachac - rozlomení macesu; 5) magid - vyprávění příběhu o exodu, druhý přípitek; 6) rachca - druhé mytí rukou; 7) moci-maca - požehnání a jedení macesu; 8) maror - jedení hořkých bylin; 9) korech - jedení charosetu; 10) šulchan orech - slavnostní večeře; 11) cafun - jedení afikomanu; 12) barech - požehnání po jídle, třetí přípitek; 13) hael - chvalo zpěv, čtvrtý přípitek; 14) nirca - zakončení sederu

[Můžete zazpívat píseň Kadeš urchac.]

BDIKAT CHAMEC - HLEDÁNÍ KVASU

[Použijte podle vlastního uvážení a času, který máte k dispozici.]

Samotnému slavení Paschy předchází důkladná příprava. Chystá se zvláštní jídlo, používají se při tom nádoby a nádobí určené pouze pro Paschu. Důkladně se uklízí a dům se vedle špíny a nepořádku čistí také od všeho, co obsahuje kvas, chamec. V předvečer prvního dne Paschy, svátku nekvašených chlebů, dělá představený domácnosti závěrečnou přípravu na Paschu tím, že v domě se zapálenou svíčkou hledá poslední zbytky kvasu.

[Zapalte zvláštní svíčku (ne pesachovou na stole) a pokračujte:]

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, jenž jsi nás posvětil svými příkázáními a přikázal jsi nám odstranit kvas (Exodus 12,15).

[Děti můžeme poslat, aby zkontrolovaly, zda v „domě“ nezůstal nějaký „kvas“, případně jít se svíčkou s nimi. Předem připravíme několik kousků chleba na různá (nápadná) místa tak, aby je děti snadno našly. Chamec, který najdou, zabalíme do ubrousku a vyneseme ven (nebo hodíme do ohně, jako se to dělávalo v židovských domácnostech - biur chamec).]

[Když je hledání kvasu skončeno, pokračujeme:]

Všechn kvas je pryč. Pro jistotu ale řekneme tradiční průpověď:

Jakýkoli kvas, který ještě může být v domě, který mám nebo jsem neviděl, který mám nebo jsem neodstranil, ať je, jako by neexistoval a ať je jako prach země.

Vyzpytuj mě, Bože, a poznej mé srdce, zkoumej mě a poznej mé myšlení a pohled, není-li ve mně cesta trápení, a ved' mě cestou věčnosti! Amen (Žalm 139,23-24).

[Zhasneme svíčku, pokud byla zapálena.]

HADLAKAT NEROT - ZAPÁLENÍ SVÍCÍ

Seder začneme slovem požehnání a slavnostním přípitkem. Ještě před tím ale rozsvítíme sváteční sederové svíčky. Na sederovém stole se zapalují dvě bílé svíce. Čest zapálit je má žena. Podle rabínské tradice byl totiž Izrael zachráněn z Egypta proto, že ženy oné generace byly shledány spravedlivější než muži.

Prosím (jméno), aby zapálila svíce a pronesla slovo požehnání.

[Žena pronese slova požehnání a zapálí svíce. Máte-li více stolů, zapalte svíce na všech. Vyberte ženu, které svěříte tento úkol, před začátkem slavnosti, vysvětlete jí její úkol a dejte jí text.]

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, jenž jsi nás posvětil svými příkázáními a přikázal nám zapalovat sváteční svíce.

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, jenž jsi nám dal svá příkázání a posvětil nás skrze Ježíše našeho Mesiáše, světlo světa.

Zapalujeme toto pesachové světlo na památku našeho vysvobození z otroctví.

[Pokračujte po zapálení svící.]

Děkuji (jméno) za zapálení sederových svící.

KADEŠ - POSVĚCENÍ VEČERA

Prvním přípitkem a slovem požehnání posvětime tento sederový večer. Oddělíme ho jako zvláštní od ostatních večerů. Slovo posvěcený, svatý znamená v Bibli být jiný, zvláštní, oddělený. A tento večer je jiný než ostatní večery.

Hospodin si vyvolil svůj lid a oddělil ho jako svatý, oddělil ho od Egyptanů, vyvedl z otroctví, aby byl jiný, zvláštní, oddělil ho od ostatních národů, aby byl nositelem víry a znamením Boží existence, aby byl solí a světlem pro tento svět.

A nás, kteří jsme nebyli jeho lidem, skrze Ježíše, Mesiáše, vyvolil ke spáse a posvětil svým Duchem. Připojil nás ke svému vyvolenému lidu. Díky Ježíši a skrze něho jsme rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu, abychom hlásali mocné skutky toho, kdo nás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla. Kdysi jsme vůbec nebyli lid, nyní však jsme lid Boží; pro nás nebylo slitování, ale nyní jsme došli slitování (1. Petrova 2,9-10).

PRVNÍ POHÁR - POHÁR POSVĚCENÍ

Naplňte, prosím, první pohár.

Tento první sederový pohár je **pohár posvěcení a požehnání**, kós kiduš. Tímto pohárem oddělujeme tuto noc, jako zvláštní a jinou, než ostatní noci. Je to noc našeho vysvobození.

[Služba u stolů pomáhá s naléváním. Pokračujte, až budou mít všichni nalito.]

Prosím, vezměte pohár do ruky, pozdvihněte ho a poslyšte (řekněme) slova požehnání.

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, Stvořiteli plodu vinné révy.

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, jenž jsi nás vyvolil ze všech lidí a shromáždil nás ze všech národů a posvětil jsi nás svými příkázáními.

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, jenž jsi nám dal život a dal jsi nám dožít se tohoto času.

Nyní se nakloňte doleva a vypijte pohár do dna.

[Nakloňte se doleva, abyste ukázali, co mají účastníci udělat, a vypijte pohár.]

URCHAC - UMÝVÁNÍ RUKOU

[V hodně velikých skupinách nebo tam, kde je to technicky obtížné, se může umýt pouze předsedající. Pokud máte více stolů, určete „myče“ pro každý stůl. Předem jim vysvětlíte, co a jak mají dělat, a připravte pro ně umyvadla s vodou a ručníky.]

Seder pokračuje umýváním rukou (Exodus 40,29-32).

Službu umývání rukou dnes večer přijal (jméno). Přinese vám umyvadlo s vodou, do kterého si namočíte ruce a utřete si je do ručníku, který bude mít (jméno) za pasem.

Mezi řady, které dal Hospodin Izraeli, je také příkaz:

„Aron a jeho synové (tj. kněží) si budou omývat ruce a nohy. Když budou přicházet ke stanu setkávání nebo když budou přistupovat k oltáři, (...) budou se omývat vodou, aby nezemřeli. To je provždy platné nařízení pro něho i pro jeho potomstvo po všechna jejich pokolení“ (Exodus 30,19-21).

Umývání rukou je pro nás symbolem naší touhy po čistém životě před Bohem.

[Během umývání rukou přečtete výklad o prvním poháru a o umývání při poslední večeři. Je-li potřeba, požádejte o klid a pozornost. Pokud jste biblické texty rozdělili mezi různé čtenáře, vyzvěte v příslušný okamžik toho, kdo má text číst.]

O prvním poháru, který se pil během poslední Ježíšovu večeře, nám Bible říká (Lukáš 22,13-18):

Připravili velikonočního beránka. Když nastala hodina, usedl ke stolu a apoštolé s ním. Řekl jim: „Velice jsem toužil jíst s vámi tohoto beránka, dříve, než budu trpět. Neboť vám pravím, že ho již nebudu jíst, dokud vše nedojde naplnění v království Božím.“ Vzal kalich, vzdal díky a řekl: „Vezměte a podávejte mezi sebou. Neboť vám pravím, že od této chvíle nebudu pít z plodu vinné révy, dokud nepřijde království Boží.“

Mytí rukou a nohou obvykle dělal sluha nebo otrok. Bylo považováno za podřadnou práci. Během poslední večeře ale, jak vyprávějí evangelisté (Jan 13,4-17):

Ježíš odložil svrchní šat, vzal lněné plátno a přepásal se; pak nalil vodu do umyvadla a začal učedníkům umývat nohy a utírat je plátnem, jímž byl přepásán. Přišel k Šimonu Petrovi a ten mu řekl: „Pane, ty mi chceš mýt nohy?“ Ježíš odpověděl: „Co já činím, nyní nechápeš, potom však to pochopíš.“ Petr mu řekl: „Nikdy mi nebudeš mýt nohy!“ Ježíš odpověděl: „Jestliže tě neumyji, nebudeš mít se mnou podíl.“ Řekl mu Šimon Petr: „Pane, pak tedy nejenom nohy, ale i ruce a hlavu!“ Ježíš mu řekl: „Kdo je vykoupán, nepotřebuje než nohy umýt, neboť je celý čistý. I vy jste čistí, ale ne všichni.“ Věděl, kdo ho zradí, a proto řekl: „Ne všichni jste čistí.“

Když jim umyl nohy, oblékl si svůj šat, opět se posadil a řekl jim: „Chápete, co jsem vám učinil? Nazýváte mě Mistrem a Pánem, a máte pravdu: Skutečně jsem. Jestliže tedy já, Pán a Mistr, jsem vám umyl nohy, i vy máte jeden druhému nohy umývat. Dal jsem vám příklad, abyste i vy jednali, jako jsem jednal já. Amen, amen, pravím vám, sluha není větší než jeho pán a posel není větší než ten, kdo ho poslal. Když to víte, blaze vám, jestliže to také činíte.

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru. Pomoz nám připomínat si příklad tvého Syna, který sloužil, a dej nám takovou lásku k lidem, jakou nám ukázal on. Amen.

[Pokračujte, až budou všichni hotovi s umýváním. Umyvadla odnešte.]

KARPAS - ZELENÁ ZELENINA

Hod beránka pokračuje karpasem - jedením zelené zeleniny.

Tradičně se používal yzop, jehož svazky, namočenými v krvi beránka, natírali Izraelci zárubně svých dveří, aby byli ušetřeni desáté egyptské rány a jejich prvorození zůstali naživu.

Dnes se často používá petržel, salát nebo jiná zelenina. Karpas je vlastně salát, předkrm před jídlem. Zelená je také symbol života a jara, příslib nového života. Roste ze země a připomíná nám, že i člověk - i každý z nás - je vzat ze země.

Slaná voda, do níž se zelenina namáčí, nám připomíná slzy prolévané utiskovaným izraelským národem v otroctví v Egyptě. Pro nás křesťany je také symbolem slz, které Ježíš proléval nad svým národem a Jeruzalémem (Lukáš 19,41-42).

Vezměte si kousek zeleniny. Než budeme jíst, poslyšme (řekněme) slovo požehnání:

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, Stvořiteli plodů země.

Namočte zeleninu do slané vody, kterou máte v misce na stole, a snězte ji nakloněni doleva.

JACHAC - ZLOMENÍ PROSTŘEDNÍHO MACESU

Nyní přijde část sederu nesmírně zajímavá pro ty, kdo věří v Ježíše Krista: rozlomení prostředního macesu, hebrejsky jachac. Na stole jsou na začátku sederu tři macesy zabalené ve speciálním ubrousku zvaném maco toš, „jednota“.

[Ukažte tři macesy zabalené do ubrousku.]

Prostřední maces vyjmeme a rozlomíme na dvě části. Jednu část, které se říká afikoman, zabalíme do plátěného ubrousku a schováme. Na konci večera ji budeme hledat a nálezce dostane odměnu.

Proč jsou macesy právě tři? Existuje na to řada různých vysvětlení. Někteří rabíni říkají, že představují velekněze, levity a izraelský lid, tři formy bohoslužby v době chrámu. Nevysvětlují ale, proč se prostřední maces láme. Jiní rabíni říkají, že tři macesy představují tři praotce Izraele: Abrahama, Izáka a Jáka.

Ale ani to nevysvětluje, proč je prostřední maces rozlomen. Ještě jiní rabíni říkají, s použitím své zvláštní logiky, že na poušti dával Bůh svému lidu každý den manu, v pátek ale dával dvojitou porci i na sobotu, kdy se nesmělo sbírat, a jedna porce je na paschu. Proto tři macesy.

Proč je ale prostřední maces přelomen, zabalen do plátna a uschován, aby byl na konci večera znovu nalezen? Je to zvyk, který se dodržuje celá staletí. Pro nás, kdo věříme v Ježíše Krista, je tento trojitý maces překrásným a hlubokým obrazem trojjediného Boha, Otce a Syna a Ducha svatého. Prostřední, Ježíš, Boží Syn, opustil nebe, sestoupil na zemi, zde byl ukřižován, zlámán, byl zabalen do plátna a uložen do hrobu. Nezůstal ale v hrobě, byl vzkříšen. A každý, kdo ho najde, dostává velikou odměnu - odpuštění hříchů a věčný život.

[Vezměte maco toš, vyjměte prostřední maces a zvedněte ho, aby na něj všichni viděli.]

Toto je chleba trápení, který jedli naši otcové v Egyptě. Všichni, kdo mají hlad, ať přijdou a jí. Všichni, kdo jsou potřební - ať přijdou a slaví Velikonoce s námi. Nyní jsme zde; příští rok možná budeme v Izraeli. Nyní jsme otroci; příští rok snad budeme svobodní.

Jen někteří byli otroky v Egyptě, všichni jsou ale zotročeni a svázáni hříchem a potřebují vysvobození, které může dát jenom velikonoční Beránek Ježíš.

[Rozlomte maces, odlomenou větší polovinu zabalte do bílého plátěného ubrousku. Druhou polovinu položte zpět do maco toš nebo na sederový talíř.]

Lámu tento chleba na znamení toho, že Ježíš byl za nás zlomen na kříži. Balím jej do plátna, tak jako Ježíšovo mrtvé tělo bylo zabaleno do plátna a uloženo do hrobu.

Nyní afikoman schováme. Všechny děti zavřou oči ...

[Schovejte afikoman zabalený do plátna. Pokud se děti nevydrží nedívat, schovejte ho na nové místo nepozorovaně během následujícího programu. Pokud máte více stolů, požádejte, aby afikoman připravili u každého z nich. Všechny afikomany můžete zabalit do společného ubrousku.]

Naplňte, prosím, druhý pohár, zatím z něho ale nepijte.

ČTYŘI OTÁZKY

Přišel čas na čtyři sederové otázky, které má podle tradice položit nejmladší dítě v rodině. Děti mají na sederové slavnosti důležité místo. Patří tam, bez nich není sederová slavnost úplná. Jsou tam proto, aby slyšely svědectví o Bohu a jeho mocných činech, aby se učily Boha poznávat a vyznávat. Děti se ptají - a dospělí jim mají odpovídat a vydat tak svědectví o své víře a o tom, komu uvěřili.

Prosím (jméno), aby přečetl čtyři sederové otázky.

[Dítě nebo nejmladší přítomný klade otázky. Pokud je dětí více, může každé z nich přečíst/recitovat jednu otázku. Připravte pro ně dopředu text psaný velkými písmeny.]

Proč je tato noc jiná, než všechny ostatní noci?

1. Proč dnes večer jíme pouze nekvašený chléb, když jindy můžeme jíst jakýkoli chléb?
2. Proč dnes večer jíme hořké byliny, když jindy jíme všechny druhy zeleniny?
3. Proč dnes večer namáčíme jídlo dvakrát do misky, když jindy je namáčet nemusíme?
4. Proč se dnes večer při jídle nakláníme, když jindy můžeme při jídle sedět rovně nebo nakloněni?

[Rozbalte macesy a začněte odpovídat na otázky.]

Než si povíme příběh o vysvobození z Egypta (hagada šel pesach), odpovím na tyto 4 otázky.

1. Jíme macesy, protože když farao řekl našim předkům, že mohou opustit Egypt, odešli odtamtud tak rychle, že neměli čas čekat, až těsto vykvasí a budou moci upécti kvašený chleba. Proto ho upekli nekvašený.
2. Při sederu jíme hořké byliny, aby nám připomněly hořkost, jakou naši předci zakoušeli, když byli otroky a byli týráni egyptskými dozorcí.

3. O sederu si dvakrát namáčíme jídlo: karpas do slané vody, to jsme si už vysvětlili; a maces do hořkých bylin a charosetu, a to si vysvětlíme později.

4. Na znamení svobody se nakláníme doleva, když pijeme a jíme. Za starých časů jedli otroci ve spěchu a ve stoje, zatímco členové královské rodiny a boháči Egypta a dalších království večeřeli vleže na pohovkách, na levém boku. Aby Izraelci ukázali, že už jsou nyní svobodní, také při jídle leželi na pohovce na levém boku. Protože tu nemáme pohovky pro všechny, alespoň se nakláníme doleva, při připitcích a jedení macesů.

[V době chrámu byla poslední otázka: „Proč jíme beránka?“ Po zničení chrámu se beránci neobětovali a ani se při sederu nejedli - a poslední otázka byla pozměněna.]

ČTYŘI SYNOVÉ

Požehnaný Hospodin, který dal svému lidu, Izraeli, Tóru. Požehnaný Hospodin.

Čtyřikrát opakuje Tóra příkaz, aby otec vypravoval synovi velikonoční příběh. Rabíni z toho usoudili, že existují čtyři typy dětí: moudré, vzpurné, prosté a stydlivé.

Rozumný a moudrý syn se ptá: „Co jsou ta svědectví, nařízení a práva, která nám přikázal Hospodin?“ (*Deuteronomium 6,20*) - Tomu, říkali rabíni, vysvětlí všechna pravidla paschy až po poslední detail o afikomenu, všechno, co Hospodin zjevil.

Zlomyslný a vzpurný syn se ptá: „Co pro vás tato služba, tento obřad znamená?“ (*Exodus 12,26*) Říká „pro vás“, ne „pro nás“ nebo „pro mě“, jako by se ho to vlastně nijak netýkalo. - Tomu jednu vraz a řekni mu: „To je kvůli tomu, co mi prokázal Hospodin, když jsem vycházel z Egypta (*Exodus 13,8*). Co prokázal mně, ne jemu, protože tím, jak se ptá (co to pro vás, pro tebe znamená), se sám vylučuje a zapírá Boha. Kdyby byl tenkrát v Egyptě, nebyl by zachráněn.

Prostomyslný syn se ptá: „Co to znamená?“ (*Exodus 13,14*) - Řekni mu: „Hospodin nás vyvedl pevnou rukou z Egypta, z domu otroctví.“

U stydlivého syna, který ani neví, jak se zeptat, musíš sám začít rozhovor a probudit jeho zájem o to, co Bůh udělal, dělá a ještě udělá. Tady platí: „V onen den svému synovi oznámíš: To je pro to, co mi prokázal Hospodin, když jsem vycházel z Egypta“ (*Exodus 13,8*).

Požehnaný je Hospodin, který zachovává svá zaslíbení Izraeli. Požehnaný je Hospodin.

V podobenství o rozséváči (*Matouš 13,3-23*) mluví také Ježíš o čtyřech různých typech lidí, a to podle jejich reakce na Boží slovo. První jsou jako dobrá a úrodná půda. Zrno Božího slova do ní zapadne, vzklíčí, vyroste a přináší mnohonásobný užitek. To jsou ti, kdo slyší Boží slovo, přijímají je a jednájí podle něho.

Další jsou jako cesta, udupaná a tvrdá země. Zrno na ni padne, ale hned po dopadu je sezobou ptáci. To jsou lidé, kteří Boží slovo slyší, ale nechápou. A pak přichází ďábel a bere slovo z jejich srdcí, takže nemohou uvěřit a být zachráněni.

Třetí skupina se podobá vrstvě půdy na skále. Tam zrno sice rychle vzklíčí a roste, protože ale díky skále nemá pořádné kořeny, slunce rostlinu brzy spálí. To jsou ti, kdo slyší Boží slovo a s radostí ho přijmou, ale nenechají ho v sobě pořádně zakořenit. A když kvůli Božímu slovu přijdou nějaké těžkosti a nesnáze, odpadají.

Čtvrtá skupina se podobá půdě s plevelem. Zrno do ní padne a vzejde, ale plevel, který je kolem, roste rychleji a rostlinku udusí. To jsou lidé, kteří Boží slovo slyší, ale starosti pomíjitelného světa a pokušení majetku a bohatství, kariéry a slávy, v nich Boží slovo udusí, takže se stane neplodným.

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš a Králi vesmíru, že jsi nám daroval své Slovo, které má moc zachránit naše duše. Dej, ať jsme jako dobrá půda, ať tvé slovo přijmeme a neseme dobrou, mnohonásobnou úrodu. Amen.

MAGID - VELIKONOČNÍ PŘÍBĚH

[Příběh o vyvedení z Egypta je možné připomenout různým způsobem. Můžete ho převyprávět (vyprávění ale nesmí být příliš dlouhé a rozvlklé, proto si je napište!), můžete použít píseň (Vstoupí Mojžíš; Zapřáhnout dal farao; Řek Mojžíš jednou lidu svému; aj.) nebo responzivní čtení (v tomto případě připravte pro každého z účastníků kopii textu - viz příklad).]

Nyní si společně přečteme (poslechneme) velikonoční příběh o vyvedení z Egypta. Najděte si ho v programu dnešního večera.

Předčítatel: Hospodin povolal na cestu víry a následování našeho otce Abrahama a dovedl ho do zaslíbené země. Řekl mu: „Věz naprosto jistě, že tvoji potomci budou žít jako hosté v zemi, která nebude jejich; budou tam otročit a budou tam pokořováni po čtyři sta let. Avšak proti pronárodu, jemuž budou otročit, povedu při. Potom odejdou s velkým jméním.“

Všichni: Požehnaný Hospodin, jenž si nás vyvolil za svůj lid.

Předčítatel: Během velikého hladomoru v zemi Kanaán, se Izraelovi synové vydali do Egypta nakoupit jídlo. Tam se setkali se svým bratrem Josefem. Na jeho pozvání se usadili na úrodné nížině v Gošenu. Nebylo jich víc než osmdesát. Ale postupem času jejich počet narůstal, jejich stáda se zvětšovala a stal se z nich mocný lid.

Všichni: V Egyptě nastoupil nový farao, který o Josefovi nic nevěděl. Viděl, jak se Izrael rozmnožil a obával se, že v době války by se Jákobovi synové mohli připojit k nepřátelům Egypta.

Předčítatel: A tak si Izraelce podmanil a zatížil je tvrdou robotou. Ustanovil nad nimi dráby, aby vyráběli cihly a stavěli pro faraóna města Pitom a Raamses.

Všichni: Navzdory tvrdé otročině jich ale přibývalo a rozmáhali se, jak Bůh zaslíbil.

Předčítatel: To faraóna ještě více popudilo a přikázal zabít malé izraelské chlapce. Když ho neposlechly porodní báby, protože ctily víc Boha, než faraóna, přikázal farao, aby každý chlapec, který se Izraelcům narodí, byl vhozen do Nilu a utopen.

Všichni: Tak veliké bylo trápení izraelského lidu.

Předčítatel: Celí sklíčení jsme volali k Bohu našich otců. A Bůh vyslyšel naše volání. Bůh se rozpomenul na svou smlouvu. Poslal vysvoboditele, zachránce, muže jménem Mojžíš. Poslal Mojžíše k faraónovi, aby mu vyřídil Boží příkaz:

Všichni: Propust můj lid.

Předčítatel: Ale farao Boží příkaz neposlechl. Řekl: „Kdo je Hospodin, že bych ho měl uposlechnout a propustit Izrael? Hospodina neznám a Izrael nepropustím!“ A tak Mojžíš ohlásil Boží soud nad faraónovým domem a faraónovou zemí. Na Egyptany a jejich zemi, na jejich úrodu a na jejich dobytek se přivalily pohromy. Devět egyptských ran.

Všichni: Ale faraónovo srdce se pokaždé zatvrdilo. Nepodřídil se Boží vůli. Nechtěl nechat Jákobův dům odejít.

Předčítatel: A tehdy na Egypt přišla desátá rána. Hospodin řekl Mojžíšovými ústy faraónovi: „Všichni prvorození v egyptské zemi zemřou, od prvorozeného syna faraónova, který sedí na jeho trůnu, po prvorozeného syna otrokyně, která mele na mlýnku, i všechno prvorozené z dobytka. Po celé egyptské zemi se bude rozléhat veliký křik, jakého nebylo a už nebude. Všechna egyptská božstva postihnu svými soudy.“

Všichni: Spravedlivý a přímý je Hospodin ve svých soudech.

Předčítatel: Aby ochránil děti Izraele, přikázal Bůh představenému každé židovské rodiny, aby obětoval beránka bez vady, nelámal přitom žádnou z jeho kostí, a krví namazal veřeje dveří domu, nejprve nadpraží nahoře nade dveřmi a pak ostění po obou stranách. Bůh řekl:

Všichni: „Krev na domech, v nichž budete, bude vaším znamením. Když tu krev uvidím, pomínu vás a nedolehne na vás zhoubný úder, až budu bít egyptskou zemi.“

Předčítatel: Beránka měli sníst ten večer opečeného na ohni, s hořkými bylinami a nekvašeným chlebem. Měli ho jíst vstoje, v chvatu, přepásání na cestu a s holí v ruce. Té noci byl nářek v každé egyptské rodině. Prvorození Egypta zemřeli. Farao konečně svolil, že lid propustí.

Všichni: V domech označených krví ale nezemřel nikdo.

Předčítatel: Izrael byl ušetřen díky krvi beránka.

Všichni: Krví beránka byl Jákob zachráněn. Díky krvi beránka smrt pominula jejich domy.

Předčítatel: Bůh pak Izraelce vedl směrem k Rudému moři, ve dne jako oblakový sloup, v noci jako ohnivý sloup. Faraónovo srdce se ale znovu zatvrdilo a začal Izraelce pronásledovat se svými válečnými vozy. Izraelci se báli a úpěli k Hospodinu. Mojžíš lidu řekl:

Všichni: „Nebojte se! Vydržte a uvidíte, jak vás dnes Hospodin zachrání. Hospodin bude bojovat za vás a vy budete mlčky přihlížet.“

Předčítatel: Hospodin přikázal Mojžíšovi, aby pozdvihl ruku s holí nad moře, a to se rozdělilo. Izraelci prošli prostředkem moře po suchu. Egypťané je pronásledovali s celým vojskem. Mojžíš opět vztáhl svou ruku nad moře a to se vrátilo a zalilo vozy i jízdu celého faraónova vojska. Hospodin zachránil Izrael z moci Egypťanů.

Všichni: Hospodin je má záštita a píseň, stal se mou spásou.

Předčítatel: Bůh řekl, že se na památku vysvobození má v Izraeli každoročně po všechny generace slavit hod beránka, aby si Izraelci připomínali, že kdysi byli otroky a nyní jsou svobodní. I my jsme byli připojeni k lidu Izraele skrze novou smlouvu. Jsme naroubováni na kmen Izraele, a proto je tento příběh i naším příběhem.

Všichni: Slavíme Hospodinovu slavnost. Hospodin je naše spása.

Předčítatel: Pascha, Velikonoce, noc, kdy smrt pominula domy Izraele, protože byly označeny krví velikonočního beránka, byl mocný čin záchrany. A překrásný obraz spásy, kterou měl přinést velikonoční Beránek Ježíš.

Všichni: Jako byla krev prvního velikonočního beránka ve víře natřena na veřeje dveří domů, stejně tak musí být krev Mesiáše Ježíše ve víře natřena na veřeje našich srdcí.

Předčítatel: Dnes večer oslavujeme Boha nejenom za to, že anděl smrti pominul domy našich otců v Egyptě, ale také za to, že my všichni, ať Židé nebo nežidé, můžeme být zachráněni z ještě horšího otroctví, z otroctví hříchu a smrti, skrze víru v Mesiáše Izraele, v Mesiáše - Krista - Ježíše.

Všichni: Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Haleluja. Amen.

[Konec společného čtení.]

Když Jan Křtitel uviděl Ježíše, řekl: „Hle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa.“ Ježíš byl o velikonocích ukřižován za naše hříchy. Jeho krev prolitá na dřevě má podobný význam jako krev beránka, již Izraelci v Egyptě natřeli své veřeje: zachraňuje od smrti a zkázy. Protože Ježíš za nás prolil svou krev, můžeme být svobodní.

Paschální velikonoční beránek ukazuje celou řadou detailů k Ježíši jako Beránkovi. Beránek určený pro seder byl vybrán desátého dne měsíce nisanu, následujících několik dní byl opatrován a pozorován a čtrnáctého nisanu zabit. Ježíš vjel do Jeruzaléma a čtyři dny učil v chrámě. Paschální beránek musel být bez vady. Ježíš byl bez vady, neposkvrněný hříchem. Beránkovi se nesměly lámat kosti. Ani Ježíši na kříži nezlámali kosti. Beránek musel být celý sněden během sederového večera. Ježíš byl ukřižován a zemřel tentýž den a byl pohřben. Krev beránka na veřejích ochránila prvorozené v domě před smrtí. Ježíšova krev prolitá na kříži nás zachraňuje před mzdou hříchu, kterou je smrt. O pesachu se nepracuje. To je obraz toho, že jsme zachráněni pouze Ježíšovou krví, ne svými skutky a zásluhami.

DESET EGYPTSKÝCH RAN

Je čas na **druhý připitek**, na druhý pohár. Radujeme se ze své záchrany, ale naše radost není a nemůže být zcela plná, protože naše záchrana vyžadovala utrpení Egyptanů. Přestože jejich utrpení bylo důsledkem jejich vlastního zla, Bůh nás učí milovat i naše nepřátele. Bible říká (Příslaví 24,17): „Neraduj se z pádu svého nepřítele.“

Protože Bůh chce, aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu (1. Timoteovi 2,3-4). Boží láska je pro všechny. Bůh nabízí spásu, zve k sobě. Pozvání je možné přijmout nebo odmítnout. Kdo pozvání přijme, získá odpuštění a věčný život. Kdo Boží pozvání odmítne, je dál zotročen, dál slouží hříchu, a získá také jeho mzdu. A mzdou, kterou vyplácí hřích, je smrt (Římanům 6,23).

Symbolem radosti je pohár plný až po okraj. Tak jako naše radost nemůže být plná, protože cítíme bolest a smutek nad utrpením Egyptanů, nebude plný ani náš druhý pohár.

Připomeneme si teď deset egyptských ran. Toto je deset ran, které Svatý, buď pochváleno jeho jméno, seslal na Egypt:

Krev, žáby, komáři, mouchy, dobytčí mor, vředy, krupobití, kobylky, tma, smrt prvorozených.

Prosím, abyste jména jednotlivých egyptských ran opakovali po mně, a za každou z nich ubereme trochu vína z našich pohárů. Uděláme to tak, že pokaždé, když vyslovíme jméno nějaké rány, namočíme malíček do svého poháru a kapku, která se na něm udělá, odkápneme na svůj talířek (nebo do ubrousku).

Opakujte po mně:

Krev, žáby, komáři, mouchy, dobytčí mor, vředy, krupobití, kobylky, tma, smrt prvorozených.

[Všichni opakují a po každé ráně odkápneme jednu kapku.]

Plná ale nemůže být ani radost nás, kdo věříme v Ježíše Krista a kdo jsme jím byli vysvobozeni z moci hříchu a smrti, dokud je kolem nás tak mnoho těch, kdo dál žijí v otroctví ďábla a jeho plných hrnců, kdo jsou svázáni hříchem a propadají smrti - časné, ale především věčné.

Proto uberme z poháru ještě jednu další kapku jako znamení smutku nad všemi v naší rodině a mezi našimi přáteli, kdo ještě v Krista nevěří a nebyli vysvobozeni z otroctví hříchu.

[Odkápneme jednu kapku.]

Modleme se: Hospodine, Bože náš, děkujeme ti za vysvobození z egyptských ran. Vyvedl jsi svůj lid z otroctví, aby žil v zaslíbené zemi a ctil tvá přikázání. Děkujeme ti, za to že jsi nás skrze svého Syna Ježíše Krista vysvobodil z otroctví hříchu a smrti a vedeš nás do svého nebeského království. Prosíme, smiluj se nade všemi, kdo jsou zatím stále v otroctví hříchu. Amen.

DAJEJNU - BYLO BY TO DOST

Z Boží milosti a dobroty byl Izrael vysvobozen z otroctví, z Boží nezasloužené milosti a dobroty nás Ježíš vysvobodil z otroctví hříchu.

„Všichni zhřešili,“ říká apoštol Pavel, „a jsou daleko od Boží slávy; jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykoupením v Kristu Ježíši. Jeho ustanovil Bůh, aby svou vlastní smrtí se stal smírnou obětí pro ty, kdo věří.“ (Římanům 3,23-25)

Jsme vděční Hospodinu, dobrotivému a milostivému Otci, za všechno dobro, které nám nezaslouženě prokázal. Děkujeme za každé požehnání! Zahrnul nás jím víc než dost.

Toto poděkování za nezaslouženou šíří a rozsah Božích dobrodiní je při sederu vyjádřeno písní, v níž se neustále opakuje slovo dajejnu, které znamená: stačilo by nám to, bylo by to dost.

Zpívejme **píseň Dajejnu**. Zpívejme ji s pokorou a s radostí.

[Místo zpěvu můžete také použít čtení, doplněné textem z epištoly Efezským.]

Budu číst jednotlivé díky a prosím, abyste se na konci každého z nich připojili slovem dajejnu.

I kdyby nás Bůh jenom vysvobodil z Egypta, bylo by to pro nás dost. Dajejnu. *Všichni:* Dajejnu.

Kdyby nás vyvedl nás z Egypta a nevykonal nad nimi soud, dajejnu.

Kdyby nad nimi vykonal soud a nepotrestal jejich modly, dajejnu.

Kdyby potrestal jejich modly a nepobil jejich prvorozené, dajejnu.

Kdyby pobil jejich prvorozené a nedal nám jejich majetek, dajejnu.

Kdyby nám dal jejich majetek a nerozdělil vody moře, dajejnu.

Jako ti, kdo uvěřili v Ježíše Krista, můžeme vyznávat:

Kdybychom skrze Ježíše obdrželi věčnou spásu a nedostali jeho Ducha, dajejnu, bylo by to pro nás dost.

Kdyby nám dal svého svatého Ducha a neobdařil nás ovocem Ducha, dajejnu, bylo by to pro nás dost.

Kdyby nás obdařil ovocem svého Ducha a nedal nám svůj pokoj, dajejnu, bylo by to pro nás dost.

Vzdejme Bohu chválu (Efezským 1,3-14):

Pochválen buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nás v Kristu obdařil vším duchovním požehnáním nebeských darů; v něm nás již před stvořením světa vyvolil, abychom byli svatí a bez poskvrny před jeho tváří. Ve své lásce nás předem určil, abychom rozhodnutím jeho dobroty byli skrze Ježíše Krista přijati za syny a chválili slávu jeho milosti, kterou nám udělil ve svém Nejmilejším.

V něm jsme vykoupeni jeho obětí a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost, kterou nás zahrnul ve vši moudrosti a prozíravosti, když nám dal poznat tajemství svého záměru, svého milostivého rozhodnutí, jímž si předsevzal, že podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu. On je ten, v němž se nám od Boha, jenž všechno působí rozhodnutím své vůle, dostalo podílu na předem daném poslání, abychom my, kteří jsme na Krista upnuli svou naději, stali se chválou jeho slávy.

V něm byla i vám, když jste uslyšeli slovo pravdy, evangelium o svém spasení, a uvěřili mu, vtisknuta pečeť zaslíbeného Ducha svatého jako závdavek našeho dědictví na vykoupení těch, které si Bůh vydobyl k chvále své slávy.

MICVOT - TŘI PESACHOVÉ POVINNOSTI

[Tradiční hagady obsahují i tuto část. Protože ale výklad o všech třech symbolech zazněl nebo ještě zazní, je možné ji vynechat.]

Rabi Gamaliel, jeden z učitelů apoštola Pavla, řekl, že kdo o sederu nepromluvil o pesachové oběti, nekvašeném chlebu a hořkých bylinách, nesplnil svoji povinnost.

My jsme o všech třech věcech již slyšeli a povinnost je tedy splněna.

[Jehněčí kost nezvedáme, aby nám to připomenulo, že dnes se v chrámě oběti nepřináší.]

Beránek, pesachová oběť, kterou naši otcové jedli ve dnech, kdy existoval chrám, jaký pro ni byl důvod? To proto, že Svatý, požehnáno buď jeho jméno, pomínul domy našich předků v Egyptě, jak je psáno v Bibli: Je to velikonoční obětní hod Hospodinův. On v Egyptě pomínul domy synů Izraele. Když udeřil na Egypt, naše domy vysvobodil“ (Exodus 12,27).

[Zvedněte maces.]

Tento maces, který jíme, jaký to má důvod? Protože těsto našich předků v Egyptě nestačilo vykvasit, než jim Vládce všech, Svatý, požehnáno buď jeho jméno, zjevil sám sebe a zachránil je, jak říká Bible: „Z těsta, které vynesli z Egypta, napekli nekvašené podpopelné chleby, protože ještě nevykynulo. Byli totiž z Egypta vyhnáni a nemohli otálet. Ani potravu na cestu si nestačili připravit“ (Exodus 12,39).

[Zvedněte hořké byliny.]

Tyto hořké byliny, které jíme, jaký je jejich význam? Jíme je, aby nám připomněly, že Egyptané ztrpčovali život našich předků v Egyptě, jak je psáno: „Ztrpčovali jim život tvrdou otročinou při výrobě cihel a všelijakou prací na poli. Všechnu otročinu, kterou na ně uvalili, jim ještě ztěžovali surovostí (Exodus 1,14).

HALEL - CHVALOZPĚV (I)

[Za magid, před požehnání a pití druhého poháru, zařazuje hagada první část halelu, Žalmy 113 a 114. Můžete je přečíst či zazpívat. Halelová část sederu následuje před čtvrtým pohárem.]

[Použijte podle vlastního uvážení, jen pokud máte dostatek času, jinak přejděte k druhému poháru a halel zazpívejte před čtvrtým pohárem.]

Před druhým pohárem se zpívá nebo recituje první část halelu, chvalozpěv, žalmy 113 a 114. Společně je k Boží chvále zazpíváme (zarecitujeme) i my.

[Zazpívejte nebo společně přečtěte Žalm 113 a Žalm 114.]

DRUHÝ POHÁR - POHÁR SOUDU

Dostáváme se k druhému přípitku, poháru nazvanému kós šáfat, pohár soudu.

Zvedněte, prosím, pohár. Poslyšme (*řekněme*) slovo požehnání:

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, Stvořiteli plodu vinné révy.

Vypijte druhý pohár, naklonění doleva.

Tento druhý pohár, je pohár soudu. Pil ho při poslední večeři Ježíš i jeho učedníci. Tento kalich, kalich soudu, má Ježíš na mysli, když se v Getsemane modlí: „Otče můj, je-li možné, ať mne mine tento kalich; avšak ne jak já chci, ale jak ty chceš.“ (...) „Otče můj, není-li možné, aby mne tento kalich minul, a musím-li jej pít, staň se tvá vůle“ (Matouš 26,39-42).

Ježíš vypil tento kalich až do dna, aby se na něm naplnilo slovo soudu: „Toho, který nepoznal hřích, Ježíše, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti“ (1. Korintským 5,21).

RACHCA - MYTÍ RUKOU S POŽEHNÁNÍM

[Následuje druhé mytí rukou, tentokrát uvozené požehnáním. Pokud jste mytí rukou dělali na začátku, můžete (kvůli úspoře času) toto druhé mytí uvést, přečíst požehnání a - podle návodu některých hagad pro velké skupiny - nechat předsedajícího, aby si umyl ruce zástupně za všechny. Pokud jste mytí rukou nedělali na začátku, udělejte je zde.]

Po druhém poháru následuje při sederu druhé mytí rukou, před jídlem, tentokrát s požehnáním. Poslyšme (*řekněme*) slovo požehnání:

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, jenž jsi nás posvětil svými příkázáními a přikázal jsi nám umývat si ruce.

Protože jsme si ruce již jednou myli, využijí doporučení některých rabínů, které říká, že ve větších skupinách stačí, když si ruce umyje předsedající. Prosím o umyvadlo a ručník.

[Předsedající si umyje ruce.]

MOCI MACA - POŽEHNÁNÍ A JEDENÍ MACESU

[Používáme macesy z maco toš, ve větší skupině můžeme použít i další macesy ze zvláštního taliře.]

Nyní budeme jíst macesy, nekvašený chleba, jak se jídává během sederu a jak ho jedl při poslední večeři se svými učedníky Ježíš. Proč nekvašený? Už víme, že těsto nestačilo vykynout, když Izraelci narychlo opouštěli Egypt.

Má to ale i další, vnitřní důvod. Kvas je v Bibli často symbolem hříchu nebo náchylnosti, sklonu ke zlému. Odstranění kvasu a kvašených věcí je proto obrazem posvěcení, očistění, rozchodu s hříchem. Hebrejské slovo kvas znamená doslova „hořký“ nebo „kyselý“. Tak hřích působí v našem životě: život zhořkne a zkysne, ztratí chuť, zkazí se. Člověk se pyšně nafoukne a začne se nadutě považovat za střed světa.

Než se začaly používat kvasnice, dělal se chleba z kvásku a byl kyselý. Do nového těsta se přidával kousek starého těsta, kvas z minulého chleba. I v tom je obsažena hluboká symbolika. Každý z nás se rodí poznamenaný hříchem předchozích generací a dostává se do jeho područí. Vysvobodit nás z tohoto otroctví může jen velikonoční Beránek.

Ježíš řekl svým učedníkům: „Hled'te se mít na pozoru před kvasem saduceů a farizeů! Hled'te se varovat kvasu Herodova“ (*Matouš 16,6; Marek 8,15*). Učedníci nakonec pochopili, že nemluví o chlebu k jídlu, ale že varuje před učením, názory a způsobem života těch, jejichž život nakynul a zkysnul hříchem.

Apoštol Pavel napsal o kvasu, nekvašeném chlebu a Velikonocích (1. Korintským 5,6b-8):

Nevíte, že „trocha kvasu všechno těsto prokvasí“? Odstraňte starý kvas, abyste byli novým těstem, vřdyt' vám nastal čas nekvašených chlebů, neboť byl obětován náš velikonoční Beránek, Kristus. Proto slavme Velikonoce ne se starým kvasem, s kvasem zla a špatnosti, ale s nekvašeným chlebem upřímnosti a pravdy.

Budeme jíst nekvašený chleba. Použijeme macesy z maco toš. Ulomte si, prosím, každý kousek macesu a držte ho v ruce. Budeme pokračovat slovem požehnání a pak teprve maces sníme.

[Pokračujte, až budou mít všichni v ruce maces.]

Pozdvihněte maces a poslyšte (*řekněme*) dvojí slovo požehnání:

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, jenž dáváš chléb ze země.

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, jenž jsi nás posvětil v Ježíši, našem Mesiáši, a přikázal jsi nám jíst nekvašený chleba.

A nyní maces snězte.

MAROR - HOŘKÉ BYLINY

Hořké byliny jsou symbolem hořkosti života v otroctví a hořkosti hříchu. Pro nás, kdo věříme v Ježíše Krista, jsou symbolem hořkého osudu, kterým prošel, aby nás vykoupil. Jí se společně s kouskem macesu. Ulomte si kousek macesu, dejte na něj trochu hořkých bylin. Sousto sníme společně po slovech požehnání.

[Pokračujte, až budou mít všichni v ruce maces s hořkými bylinami.]

Zvedněte maror a poslyšte (*řekněme*) slovo požehnání:

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, jenž jsi nás posvětil v Ježíši, našem Mesiáši, a přikázal jsi nám jíst hořké byliny (*Exodus 12,8; Numeri 9,11*).

Jezte hořké byliny. Při jedení tohoto sousta pamatujme nejen na hořkost egyptského otroctví, ale také na hořkost Ježíšova utrpení a smrti, kterou podstoupil kvůli nám.

Hořké byliny jsou jediná součást sederové večeře, při které se nenakláníme doleva.

KORECH - MACES, BYLINY A CHAROSET

Ještě jednou budeme jíst maces s hořkými bylinami, tentokrát ale navíc s charostem, který představuje hlínu, ze které museli Izraelci vyrábět v otroctví cihly na stavbu egyptských měst. Tato sladká směs je pro nás ovšem také symbolem toho, jak sladkost Ježíšova vykoupení přemáhá hořkost hříchu.

Prosím, připravte si toto sousto z macesu, hořkých bylin a charosetu. Bereme si společně maces a hořké byliny a charoset a jíme toto sousto, abychom naplnili slova Tóry: „Tu noc budou jíst maso (beránka) upečené na ohni a k němu budou jíst nekvašené chleby s hořkými bylinami“ (*Exodus 12,8; Numeri 9,11*).

Toto sousto, které se v době, kdy stál chrám, jedlo ještě navíc s masem beránka, bývá označováno také jako namočené nebo namáčené sousto. Při sederu má zvláštní význam: jako znamení přízně, úcty, láskyplného vztahu. Dělá se to tak, že sousto připravíte, a darujete je tomu, komu chcete vyjádřit svoji lásku a přízeň. Máte-li tu někoho takového, můžete to teď udělat i vy. Připravte si korech, namočené sousto, a snězte je.

[Korech jíme bez zvláštního slova požehnání.]

Bylo to právě ve chvíli přípravy namočeného sousta, kdy Ježíš učedníkům řekl o tom, že ho někdo z nich zradí (Jan 13,21-32):

Ježíš řekl v hlubokém zármutku: „Amen, amen, pravím vám, jeden z vás mě zradí.“ Učedníci se dívali jeden na druhého v nejistotě, o kom to mluví. Jeden z učedníků, kterého Ježíš miloval, byl u stolu po jeho boku. Na toho se Šimon obrátil a řekl: „Zeptej se, o kom to mluví!“ Ten učedník se naklonil těsně k Ježíšovi a zeptal se: „Pane, kdo to je?“ Ježíš odpověděl: „Je to ten pro koho omočím tuto skývu chleba a podám mu ji.“ Omočil tedy skývu, vzal ji a dal Jidášovi Iškariotskému, synu Šimonovu. Tehdy, po té skývě vstoupil do něho satan. Ježíš mu řekl: „Co chceš učinit, učiň hned!“ Nikdo u stolu nepochopil, proč mu to řekl. Protože měl Jidáš u sebe pokladnici, domnívali se někteří, že ho poslal nakoupit, co potřebují na svátky, nebo dát něco chudým. Jidáš přijal skývu, a hned vyšel ven. Byla noc. Když Jidáš vyšel ven, Ježíš řekl: „Nyní byl oslaven Syn člověka a Bůh byl oslaven v něm; Bůh jej také oslaví v sobě a oslaví jej hned.“

ŠULCHAN ORECH - SLAVNOSTNÍ JÍDLO

Po snědení macesu, hořkých bylin a charosetu, následuje slavnostní jídlo - šulchan orech. Dobrým zvykem těch, kdo věří v Boha, je poděkovat mu před jídlem - a my to také uděláme. Ježíš mnohokrát vzdával díky, než se dal do jídla. Zvedal jídlo a vzdával díky Bohu (*Matouš 14, 19; Lukáš 9, 16; Jan 6, 11*).

[Následuje osobní děkovná modlitba. Můžete ji doplnit společnou písní (např. Otče náš všemohoucí; Oči všech se upírají; Vše dobré, co máme; Žehnej, Pane, těchto darů, aj.)]

BEJCA - NAMÁČENÉ VAJÍČKO

Podle tradice jídlo začíná slavnostní jídlo vajíčkem namočeným ve slané vodě. Je to připomínka chrámových obětí z doby, kdy chrám ještě stál. Je to symbol chrámu: skořápka představuje nádvoří, bílek svatyni, žloutek velesvatyni. Rozbití vajíčka připomíná zničení chrámu a jeho namočení do slané vody symbolizuje slzy smutku nad zkázou chrámu.

Vajíčko je ale zároveň i symbolem naděje, nového života a obnovení Siónu.

Pro nás, kteří věříme v Ježíše Krista, je vajíčko symbolem nového života ve svobodě, ke které Kristus zve. Prochází se k ní vodou, proto vajíčko namáčíme. Izraelci prošli při cestě záchranu Rudým mořem, my křesťané procházíme k záchraně vodou křtu.

Veźmĕte vajíčko, oloupejte je, namoĕte do slané vody a snĕzte.

ZRO'A - KOST

Kost na sederovém stole symbolizuje beránka, opečeného nad ohněm, kterého Izraelci jedli večer před odchodem z Egypta. Je zároveň symbolem všech beránků, obětovaných v chrámu.

Pro nás křesťany, kristovce, je tato kost také obrazem a připomínkou velikonočního Beránka Ježíše, který se z lásky k nám obětoval, dal svůj život jako obět' za naše hříchy.

Ortodoxní Židé dnes o sederu nejedí beránka ani nic jiného pečeného nad plamenem, protože nestojí chrám. My kost s masem jíme, bude součástí slavnostního jídla.

SEDEROVÉ MENU

[„Číšníci“ přinášejí hlavní chod večera.]

Dnes budeme mít (uved'te menu). Pust'te se do jídla. Dobrou chuť.

Můžete jíst a pít všechno, co je na stole, s výjimkou afikomanu, který jsme ale na začátku - pro jistotu - schovali. Prosím, pamatujte na to, že po jídle budeme mít ještě dva přípitky, dva sederové poháry. Uchovejte sebe v takovém stavu a víno v takovém množství, aby to bylo možné.

[Poté, co lidé dojedí, uklid'te ze stolů vše, co tam být nemusí - špinavé nádoby a nádobí, nedojedené zbytky jídla, apod. Následuje jedení afikomanu a pití třetího poháru, chvíle, kdy Ježíš ustanovil hod Večeře Páně, eucharistii. Stůl bez nepořádku přispívá k slavnosti tohoto okamžiku.]

CAFUN - JEDENÍ AFIKOMANU

Seder nemůže skončit bez snědení afikomanu, odlomeného prostředního macesu, který jsme schovali. Musíme ho proto najít a sníst.

Prosím děti, aby šly afikoman hledat. Kdo ho najde, dostane odměnu. Zatímco budou děti hledat, naplňte třetí sederový pohár.

[Děti hledají, napovídat se může. Pokračujeme, až děti afikoman přinesou.]

Děkuji všem, kdo hledali. Afikoman se našel. Jeho nálezce dostane odměnu - a spolu s ním ale odměníme všechny, kdo hledali. Prosím děti, aby se posadily na svá místa.

[Rozdejte odměnu.]

Slovo afikoman znamená: to, co přijde potom, nakonec. Když se myslí na jídlo, znamená to zákusek po jídle, dezert. Poslední sousto sederu.

Afikoman je náhradou za velikonočního beránka. Ten byl za starých časů posledním jídlem sederové večeře. Mohli ho ale jíst jenom ti, kdo byli o svátcích přímo v Jeruzalémě. Ostatní jedli místo beránka právě afikoman. Po zničení chrámu se přestaly přinášet oběti a přestal se jíst také velikonoční beránek. Zničení chrámu a tím i konec obětí Ježíš předpověděl. Když žádal své učedníky, aby si ho v budoucnu připomínali lamaným afikomanem, bylo to velmi případné.

Ježíš použil tuto závěrečnou část sederu, aby ustanovil Večeři Páně, hod Beránka, připomínající už ne beránka zabitého v Egyptě, ale Beránka obětovaného na kříži na Golgotě.

[Rozbalte afikoman a zdvihněte ho tak, aby na něj všichni viděli.]

Toto je chléb utrpení, chléb ponížení. Tento chléb nám připomíná Beránka, který snímá hřích světa (Jan 1,29).

Rabíni mají přísná pravidla, pokud jde o vzhled macesů. Musí mít proužky a dírky a být bez kvasu. Ježíš trpěl, měl na sobě pruhy od bičování, jeho ruce a nohy prorazily hřeby, zemřel jako zločinec, i když byl bez hříchu. „Toho, který byl bez hříchu, Bůh učinil hříchem kvůli nám, abychom se my v něm stali Boží spravedlností,“ napsal apoštol Pavel (2. Korintským 5,21).

Prorok Izajáš, vedený Božím Duchem, řekl o Mesiáši, který přijde:

Viděli jsme ho, ale byl tak nevzhledný, že jsme po něm nedychtili. Byl v opovržení, kdekdo se ho zřekl, muž plný bolesti, zkoušený nemocí, jako ten, před nímž si člověk zakryje tvář, tak opovržený, že jsme si ho nevážili. Byly to však naše nemoci, jež nesl, naše bolesti na sebe vzal, ale domnívali jsme se, že je raněn, ubit od Boha a pokořen. Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, jeho jizvami jsme uzdraveni. Všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech. Byl trápen a pokořil se, ústa neotevřel; jako beránek vedený na porážku, jako ovce před stříhači zůstal němý, ústa neotevřel. (...) On nesl hřích mnohých, Bůh jej postihl místo nevěrných (Izajáš 53,2b-7.12b).

Jak dokonalý popis Ježíšova utrpení 700 let před jeho narozením.

Prorok Zacharjáš, vedený Božím Duchem, řekl o Mesiáši:

Na dům Davidův, na toho, jenž sídlí v Jeruzalémě, vyleji ducha milosti a proseb o smilování. Budou vzhlížet ke mně, kterého probodli. Budou nad ním naříkat, jako se naříká nad smrtí jednorozeného, budou nad ním hořce lkát, jako se hořce lká nad prvorozeným (Zacharjáš 12,10).

Existuje 60 velkých přímých proroctví předpovídajících narození, život, smrt a vzkříšení Mesiáše, a dalších 270 nepřímých zmínek o příchodu Mesiáše, všechny napsané sta let před jeho narozením. Všechna tato proroctví vyřčená Božími proroky se naplnila v Ježíši. On je Mesiáš, Kristus.

Bylo to během požehnání po jídle a jedení afikomanu, kdy se stalo to, co Bible popisuje slovy:

Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, vzdal díky, lámal jej a řekl: „Toto jest mé tělo, které se za vás vydává; to číňte na mou památku“ (1. Korintským 11,23-24).

Odlomte si kousek afikomanu, zbylou část podejte svému sousedovi.

[Rozlomte a pošlete afikoman kolem stolu oběma stranami. Pokračujte, až budou mít všichni kousek.]

Vzdejme díky (řekněme společně):

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš a Králi vesmíru, jenž dáváš chléb ze země.

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, jenž jsi nás posvětil v Ježíši, našem Mesiáši, a přikázal jsi nám jíst nekvašený chleba.

Ježíš řekl: „Já jsem chléb života. Kdo přichází ke mně, nebude nikdy hladovět; a kdo věří ve mně, nebude nikdy žíznit“ (Jan 6,35).

Apoštol Pavel napsal: „Necht' každý sám sebe zkoumá, než tento chléb jí“ (1. Korintským 11,28). Zamysleme se na chvíli a zkoumejme sami sebe.

[Odmlčte se na chvíli určenou k přemýšlení.]

Nyní jezme afikoman. Ježíšova smrt na kříži dokonale naplnila proročskou symboliku velikonočního beránka. Afikoman je to poslední, co se o sederu jí. Je to desert, zákusek po jídle. Jeho chuť má v našich ústech zůstat co nejdéle, aby nám připomínala naši svobodu od hříchu danou v Ježíši.

BARECH - PODĚKOVÁNÍ PO JÍDLE

Afikoman byl poslední, co jsme dnes jedli. Dobrým zvykem těch, kdo věří v Boha, je poděkovat nejen před jídlem - ale také po jídle. Vzdejme díky Bohu.

Bud' požehnáno jméno Hospodinovo nyní i na věky. Bud' požehnan náš Bůh, jehož jídlo jsme jedli a z jehož dobroty žijeme. Bud' požehnan on i jeho jméno.

[Následuje modlitba díkůvzdání. Použijte následující modlitbu nebo svou vlastní.]

Vzdávejme díky Hospodinu. Boží jméno at' je požehnáno od nynějška až na věky. Chválíme tě, Bože, neboť jsme směli ochutnat z tvé hojnosti. Chválíme tě, Hospodine, Bože náš, náš Spasiteli a náš Králi, který dáváš chléb všemu, co žije, neboť tvé milosrdenství a dobrota trvají na věky. Amen.

TŘETÍ POHÁR - POHÁR VYKOUPENÍ

Seder pokračuje třetím připitkem. Třetí pohár, pohár vykoupení, pohár spásy, kós gúlá, připomíná Boží zaslíbení: „Vykoupím vás vztáženou paží a velkými soudy“ (Exodus 6,6-7).

Izraeli připomíná vykoupení z otroctví a pohromy smrti díky krvi prvního velikonočního beránka. Nám navíc zpřítomňuje krev velikonočního Beránka Ježíše prolitou za naše hříchy.

Ježíš pil při poslední večeři první pohár, pohár posvěcení, a druhý pohár, pohár soudu. Z třetího poháru už nepil. Vzdal se ho, aby přinesl vykoupení druhým. Až do dna vypil pohár soudu - za nás za všechny. Pohár vykoupení nabídl svým učedníkům.

Byl to tento třetí pohár, o kterém nám Písmo říká:

A právě tak, když bylo po večeři, vzal Ježíš kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva, zpečetěná mou krví, která se za vás prolévá; to číňte, kdykoli budete pít, na mou památku“ (Lukáš 22,20 a 1. Korintským 11,25b).

[Zvedněte pohár.]

Pozvedám pohár spásy, Ježíšův pohár, a vyhláším nad ním jméno Páně. Připomíná nám, že Ježíšova krev byla vylita na odpuštění hříchů.

„Nechť každý sám sebe zkoumá, než z tohoto kalicha pije,“ říká apoštol Pavel. Zamysleme se na chvíli a zkoumejme sami sebe.

[Odmlčte se na chvíli určenou k přemýšlení.] [Osobní modlitba.]

Pozdvihněme pohár vykoupění a dobrořečme (řekněme):

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, Stvořiteli plodu vinné révy.

Pijme třetí pohár, naklonění doleva.

Apoštol Pavel napsal o afikomanu a poháru vykoupění (1. Korintským 10,16; 11,26):

Není kalich požehnání, za nějž děkujeme, účastí na krvi Kristově? A není chléb, který lámeme, účastí na těle Kristově?“ Kdykoli tedy jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde (1. Korintským 11,20.26).

Kdyby v Egyptě Izraelci nevěřili Bohu a nenatřeli krví beránka svoje veřeje, zemřeli by. Kdo nenatře krví Beránka Ježíše, našeho Spasitele, veřeje svého srdce, nemůže přejít ze smrti do života. Kdo nepřijme obět' Božího Beránka, zemře věčnou smrtí.

Izrael byl zachráněn z Boží milosti, ne díky své vlastní spravedlnosti. Stejně je to i s našim vykoupěním z hříchu a duchovní smrti; jsme zachráněni z Boží milosti, pro obět' Božího Beránka. Zachráněn je ten, kdo uvěří v Ježíše, Božího Beránka, obětovaného na Golgotě. Velikonoční Beránek Ježíš je Boží moc, která nás vysvobozuje z otroctví a moci hříchu, z otroctví a moci ďábla, vysvobozuje nás od věčné smrti.

Jíme afikoman a pijeme z poháru vykoupění. Připomínáme si Beránka, Mesiáše, který byl zaslíben, který přišel a zemřel za nás, a který byl vzkříšen, žije jako Pán, a znovu přijde v slávě jako Král.

Tvou smrt zvěstujeme, tvé vzkříšení vyznáváme, na tvůj příchod čekáme, Pane Ježíši Kriste. Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

[Píseň: Boží Beránku]

POHÁR PROROKA ELIÁŠE

[Použijte podle vlastního uvážení, jen pokud máte dostatek času, jinak přejděte k halelu.]

Na stole máme zvláštní pohár, který jsme dosud nepoužili, pohár proroka Eliáše. Teď přijde jeho čas. Po okraj naplněný Eliášův pohár se pozvedne, otevřou se vchodové dveře, všichni se postaví a čekají, zda právě tuto noc nepřijde prorok Eliáš. Prorok Eliáš je posel dobrých zpráv o radosti a pokoji, posel Mesiáše. Bůh slíbil, že Eliáš přijde, aby oznámil příchod Mesiáše.

Ústy proroka Malachiáše Bůh vyhlásil:

„Pošlu k vám proroka Eliáše, dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný. On obrátí srdce otců k synům a srdce synů k otcům“ (Malachiáš 3,23-24a).

Nyní naplníme Eliášův pohár a zvedneme ho. Otevřeme dveře a všichni se postavíme.

Připomeňme si, co řekl Ježíš o Janu Křtiteli:

A vyptávali se (Ježíše): „Proč říkají zákoníci, že napřed musí přijít Eliáš?“ Řekl jim: „Eliáš má přijít napřed a obnovit všecko. Jak to však, že je psáno o Synu člověka, že má mnoho vytrpět a být v opovržení? Ale pravím vám, že Eliáš již přišel a učinili mu, co se jim zlíbilo, jak je to o něm psáno“ (Marek 9,11-13).

„Neboť všichni proroci i Zákon prorokovali až po Jana. A chcete-li to přijmout, on je Eliáš, který má přijít. Kdo má uši, slyš“ (Matouš 11,13-15).

Eliáš již přišel. Toto zaslíbení se naplnilo v osobě Jana Křtitele.

I Mesiáš již přišel. Ježíš Kristus je zaslíbený Mesiáš, nejen pro Izrael, ale pro celý svět. A my očekáváme jeho druhý příchod v slávě.

Zavřete dveře a posad'te se, prosím.

HALEL - CHVALOZPĚV (II)

Na pořadu sederového večera je (opět) halel, žalmový chvalozpěv. Zpívají se Žalmy 115-118 (druhá část egyptského halelu) a Žalm 136 (velký halel). Během velikonočních svátků zpívali halel zpěváci v chrámu i poutníci. I my zazpívejme chvalozpěv Bohu. Chvalme Pána, našeho Boha, našeho Vykupitele a Zachránce.

[Zazpívejte velikonoční chvalozpěv: žalm - halel nebo jinou píseň. A/nebo použijte responsivní čtení. Nakopírujte texty písní nebo žalmového čtení nebo připravte projekci.]

Předčítatel: Haleluja! Chválu vzdejte Hospodinu!

Všichni: Chvalte, Hospodinovi služebníci, chvalte jméno Hospodina!

*Předčítatel: Jméno Hospodinovo buď požehnáno nyní i navěky.
Když vyšel Izrael z Egypta, Jákobův dům z lidu temné řeči,
stal se Juda Boží svatyní, Izrael Božím vladařstvím.*

Všichni: Moře to vidělo a dalo se na útěk, Jordán se nazpět obrátil,
hory poskakovaly jako berani a pahorky jako jehňata.

*Předčítatel: Vy, kdo se bojíte Hospodina, doufejte v Hospodina,
je vám pomoci a štítem. Jak se mám odvděčit Hospodinu, že se mne tolikrát zastal?*

Všichni: Zvednu kalich spásy a budu vzývat Hospodinovo jméno.

Předčítatel: Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné!

Všichni: Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné!

Předčítatel: Tobě vzdávám chválu, žes mi odpověděl; stal ses mou spásou.

Všichni: Kámen, ježž zavrhl stavitelé, stal se kamenem úhelným.

Předčítatel: Stalo se tak skrze Hospodina, tento div se udál před našimi zraky.

Všichni: Toto je den, který učinil Hospodin, jásejme a radujme se z něho.

Předčítatel: Prosím, Hospodine, pomoz! Prosím, Hospodine, dopřej zdaru!

Všichni: Prosím, Hospodine, pomoz! Prosím, Hospodine, dopřej zdaru!

*Předčítatel: Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu.
Žehnáme vám z Hospodinova domu.*

Všichni: Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné!

ČTVRTÝ POHÁR - POHÁR CHVÁLY

Zbývá nám poslední, čtvrtý připitek, pohár žehnání a chvály, kós b^eráchá. Připomíná Boží zaslíbení: „Vezmu vás za lid a budu vám Bohem“ (Exodus 6,6-7).

Prosím, nalejte čtvrtý pohár.

Evangelia říkají, že po chvalozpěvu se Ježíš s učedníky vydal na Olivovou horu. Čtvrtý pohár toho večera tedy nepil ani Ježíš a zřejmě ani učedníci.

V Getsemanské zahradě se Ježíš modlil a zápasil o sílu k cestě kříže. Té noci byl zatčen a odsouzen syne-drionem. Ráno byl předveden před Pontského Piláta, obžalován z velezrady, zbičován a nakonec Pilátem odsouzen k smrti ukřižováním. Vojáci se mu posmívali, plivali na něho a bili ho. Na hlavu mu dali korunu z trní. Naložili na něho kříž a vedli ho za město, na popraviště jménem Golgota - lebka. Tam ho svlékli z jeho šatů. Přibili ho na kříž. Ruce i nohy mu probili hřeby. Nad hlavu mu dali nápis o jeho provinění: Toto je Ježíš, král Židů.

Lidé kolem kříže se mu posmívali a říkali: „Druhým pomáhal, sám sobě pomoci neumí.“ Ale právě proto, že nepomohl sám sobě, obětoval se, vypil kalich soudu až do dna, pomohl nám.

Z kříže Ježíš pronesl několik vět či slov, evangelisté jich zaznamenali sedm. Pak, ve tři hodiny odpoledne, po několikahodinovém vyčerpávajícím zápase Ježíš na kříži zemřel. Na zemi padla tma, v chrámu se roztrhla opona chránící vstup do velesvatyně.

Ježíšovi přátelé snali jeho mrtvé tělo z kříže a ještě ten den večer je pohřbili. Zdálo se, že je všemu konec, že je konec všech nadějí.

V neděli, podle židovského počítání třetí den, na svátek prvotin, byl hrob prázdný. Ježíš vstal z mrtvých: jako prvotina všech, kteří zemřeli. Byl vzkříšen: jako první, po kterém ale budou následovat další. Kdo v Krista uvěří a přijme jeho oběť, kdo se nechá obmyt jeho krví prolitou za hřích, projde branou smrti, ale bude vzkříšen k věčnému životu.

Apoštol Pavel napsal (Římanům 6,3-5):

Nevíte snad, že všichni, kteří jsme pokřtěni v Krista Ježíše, byli jsme pokřtěni v jeho smrt? Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom - jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slavnou mocí svého Otce - i my vstoupili na cestu nového života. Jestliže jsme s ním sjednoceni, protože máme účast na jeho smrti, jistě budeme mít účast i na jeho zmrtvýchvstání.

Radujme se z vítězství velikonočního Beránka nad hříchem a smrtí, radujme se z daru věčného života, který je dán těm, kdo Beránkovi Ježíši důvěřují a následují ho. Blaze těm, kdo jsou pozváni na svatbu Beránkovu (Zjevení 19,9).

Poselství Pesachu, poselství Velikonoc zní: Jsme svobodní, Ježíš zvítězil nad hříchem i nad smrtí. Ježíš žije, jeho království je již mezi námi, i když v plnosti teprve přijde na konci tohoto věku.

Čtvrtý pohár je někdy nazývám také pohárem království. Ježíš při poslední večeři řekl svým učedníkům: „Amen, pravím vám, že nebudu již pít z plodu vinné révy až do toho dne, kdy budu pít nový kalich v Božím království“ (Marek 14,25, Lukáš 22,18 a Matouš 26,29).

Čtvrtý přípitek odkazuje k Božímu království, které očekáváme a vyhlížíme, a které se nám v plnosti otevře při Kristově druhém příchodu, kdy se beze zbytku naplní zaslíbení: „Vezmu si vás za lid a budu vám Bohem.“ Bůh nás přijal v Ježíši za své děti. „A protože jste synové, poslal Bůh ducha svého Syna do našich srdcí, ducha volajícího: Abba, Otče. Takže už nejsi otrok, ale syn. A když syn, tedy i dědic skrze Boha,“ říká apoštol Pavel (Galatským 4,6-7).

Pijme tento čtvrtý pohár s vědomím, že jsme vírou v Božího Beránka Ježíše přijati za Boží děti, že jsme přijati do Božího království. Pijme čtvrtý pohár v radostném očekávání chvíle, kdy Ježíš přijde znovu, v moci a slávě svého království, a vezme si nás k sobě.

Pozvedněme čtvrtý pohár, pohár chvály. Dobrořečme (*řekněme*):

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, Stvořiteli plodu vinné révy.

Vypijte čtvrtý pohár naklonění doleva.

NIRCA - ZAKONČENÍ SEDERU

Naše dnešní sederová slavnost se chýlí ke konci. Připomínali jsme si dnes mocné a veliké činy našeho Boha: slavné vysvobození Izraele z otroctví v Egyptě, vysvobození člověka z otroctví a moci hříchu skrze krev Božího Beránka Ježíše. Je to i naše vysvobození.

Modlíme se a voláme ke svému Pánu a Bohu:

[Upravená tradiční závěrečná sederová modlitba.]

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš a Králi vesmíru, Stvořiteli plodu vinné révy a plodů země, který dáváš chléb. Požehnaný jsi za dobrou a prostornou zemi, kterou se ti zalíbilo darovat našim otcům jako dědictví, abychom jedli z jejího ovoce a byli naplnění jejím dobrem. Buď požehnaný za věčnou vlast v nebesích, kterou jsi pro nás připravil skrze svého Syna, Mesiáše Ježíše, našeho velikonočního Beránka.

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš a Králi vesmíru, který jsi nám zjevil záblesk své nekonečné dobroty, milosti a milosrdenství. Požehnaný jsi za tvého Syna, našeho věčného Vykupitele a Zachránce, dokonalého velikonočního Beránka.

Smiluj se, Hospodine, Bože náš, nad Sionem, nad svou církví, a obnov ji. Dávej nám svého svatého Ducha, Ducha moudrosti a rozumnosti, Ducha síly ke službě a odvahy ke svědectví. Buduj si z nás, živých kamenů, svůj chrám uprostřed tohoto světa. Posiluj nás a potěšuj. Bud' k nám milostivý a dej nám sílu. Ty, Hospodine, jsi dobrý a činíš dobře všem.

Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi vesmíru, že jsi nás všechny zachoval až do tohoto dne. Bud' požehnan náš Pán. Díky tvé dobrotě jsme mohli slavit seder tento rok, dej, ať ho smíme slavit i v příštích letech. A až odejdeme z této časnosti, dovol nám, pro oběť, kterou přinesl náš velikonoční Beránek Kristus, abychom směli usednout k věčnému hodu u tvého nebeského stolu. Amen.

Seder tradičně končil společně vysloveným přáním: Příští rok v Jeruzalémě! Lšana ha baa birušalajim!

(Všichni:) **Lšana ha baa birušalajim! Příští rok v Jeruzalémě!**

My, kdo jsme uvěřili v Ježíše Krista, čekáme na jeho druhý příchod v slávě a vyhlížíme nový Jeruzalém, nebeské město, o němž napsal apoštol Jan (Zjevení 21):

A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo. A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svatě město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha. A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: „Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi, a setře jim každou slzu s očí. A smrti již nebude, ani žalu ani nářku ani bolesti už nebude - neboť co bylo, pominulo.

Doufám, že se tam všichni sejdeme! Na shledanou v nebeském Jeruzalémě.

Přijměte požehnání:

At' ti Hospodin žehná a chrání tě, ať nad tebou Hospodin rozjasní svou tvář a je ti milostivý, ať k tobě Hospodin obrátí svou tvář a obdaří tě pokojem (Numeri 6,24-26).

[Poděkujte všem, kdo připravovali sederovou slavnost a pomáhali při ní.]

Děkuji všem, kdo se zapojili do přípravy dnešního večera a starali se o nás i v jeho průběhu. Zvláštní poděkování patří (za přípravu slavnostního menu, ...).

[Seder zakončete společnou písní.

Např.: Ved' mne dál, Pane, do svého království; Já jdu tam do Boží země.]

Orientační seznam věcí na seder (pro 40 účastníků)

V tabulce najdete orientační seznam věcí potřebných na seder. U většího společného stolu je dobré rozdělit ho na části po 10-15 účastnících a pro každou sekci připravit zvlášť sederový talíř, mísy s hlavním jídlem, atd.). Zjednoduší to a urychluje průběh. V našem příkladu vycházíme z toho, že stůl rozdělíme na 4 části po deseti účastnících (nebo 4 samostatné stoly).

<i>stoly a prostírání</i>		celkem	Ok
sklenička na víno	10 (1 pro každého)	40	
sklenička na vodu	10 (nemáte-li, stačí jen sklenka na víno)	40	
Eliášův pohár	1 na stůl (nebo 1 společná)	1 (4)	
džbán na vodu, víno džus	1+1+1 (pokud nejsou nápoje v lahvích)	(4+4+4)	
talířek dezertní	10 (1 pro každého)	40	
vidlička / nůž / lžička	10 / 10 / 10	40	
ubrousek (bílý a barevný)	10 + 10 (1 bílý, 1 barevný) + držák s ubrousky na stůl	2 balíky	
svíčky (+ svícen) + sirky	2 (1) 1	8 (4) 4	
mísa na umývání + ručník	1 + 1 (malý lavor)	4 + 4	
váza s květinou / dekorace	dle potřeby		
jmenovky	pokud je použijete	40	
program	program s písněmi, texty ke společnému čtení, atd.	40	
sederový talíř			
talíř dezertní na vejce	1	4	
talířek / miska na kost	1	4	
talíř na macesy	1 (na 3 macesy)	4	
ubrousek na macesy	1 maco toš + 1 na afikoman (bílé plátěné)	4 + 4	
miska na hořké byliny	1 miska nebo talířek + 1 lžička na nabírání	4	
miska na zelenou zeleninu	1 miska nebo talířek + 1 lžička na nabírání	4	
miska na slanou vodu	1	4	
miska / mísa na charoset	1 (malá nebo velká dle množství) + lžice na nabírání	4	
talíř na extra macesy	1 (může být na zvl. stolku společný pro všechny stoly)	4 (1)	
hlavní jídlo			
talíř / mísa na maso	1 + servírovací vidlička nebo lžice	4	
talíř / mísa na přílohu	1 + servírovací vidlička nebo lžice	4	
talíř / mísa na zeleninu	1 + servírovací vidlička nebo lžice	4	
talíř / mísa na dezert	1 + servírovací vidlička nebo lžice	4	
talíř na hlavní jídlo	10 (podle menu, ev. dezertní talířek)	40	
potraviny			
víno a mošt	podle hagady cca 4 x 0,1l na osobu (tj. 16 litrů) poměr vína a moštu závisí na složení účastníků (děti nepijí víno, z dobrého vína a moštu se dá dělat střík); na každý stůl 2 l vína, 2 l moštu (+ rezerva)	10 + 10 l	
voda	džbán / láhev s vodou na každý stůl	10 l	
sederové menu	1 velké kuřecí stehno na osobu (+ 1 na sed. talíř) příloha (brambory, rýže, ...); ev. polévka, dezert	40 ks + 4 ks dle menu	
macesy	3 macesy do maco toš na stůl a další macesy jako rezerva (na zvl. talíři) - dle velikosti macesů	12 ks + rezerva (dle velikosti)	
karpas	petrželka (polníček, apod.)	1 balení	
hořké byliny	2 malé lžičky křenu na osobu (event. pelyněk)	250 g	
vejce	1 ks pro každého, vařené na tvrdo	40 ks + 4 ks	

charošet	min. cca 3 lžičky na osobu, obvykle děláme větší množství, které se sní při hlavním jídle) osvědčené složení: 40 jablek (cca 5 kg), 1 kg hroznového vína, 1 kg rozinek, 500 g slunečnicového semínka, med, skořice; víno; dle potřeby přisládit; dále je možno přidat: banány, fíky, datle, oříšky, ...	5 kg jablek 1 kg hr. vína 1 kg rozinek ½ kg slun. semen med, skořice, cukr a další	
slaná voda	v misce (voda a sůl)	4 lžičky soli	
zeleninový nebo zeleninovo-ovocný salát	k hlavnímu jídlu, dle vlastní chuti a fantazie, čínské zelí, okurka, salát, mrkev	dle menu	
dezert	dle vlastní volby		